

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
ELEANOR SHARPSTON
prednesené 13. septembra 2012¹

Vec C-461/11

Ulf Kazimierz Radziejewski
proti
Kronofogdemyndigheten i Stockholm

[návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný Stockholms tingsrätt (Švédsko)]

„Voľný pohyb pracovníkov — Odpustenie dlhov — Podmienka bydliska“

1. Každá osoba sa môže zadlžiť tak, že nemožno dôvodne predpokladať, že svoje dlhy v blízkej budúcnosti uhradí. Takýto dlžníci môžu vo Švédsku požiadať o odpustenie dlhov² („skuldsanering“), v dôsledku čoho ich správny orgán (Kronofogdemyndigheten, ďalej len „KFM“) úplne alebo čiastočne zbaví povinnosti zaplatiť dlhy. Podmienkou odpustenia dlhov vo Švédsku je však bydlisko žiadateľa vo Švédsku. Zdá sa, že táto podmienka bola zavedená z dôvodov týkajúcich sa i) účinnosti rozhodnutí o odpustení dlhov, ii) potreby úplných a správnych informácií o dlžníkovej situácii a iii) obavy, že inak by tento režim ohrozil uplatňovanie práva Únie, ktoré upravuje začatie konkurzného konania. V tejto veci sa vnútroštátny súd pýta, či možno považovať podmienku bydliska za podmienku, ktorá pracovníkovi bráni opustiť Švédsko a vykonávať svoje právo na voľný pohyb alebo ho od toho odrádza.

Právny rámec

Právo Európskej únie

Zmluva o fungovaní Európskej únie

2. Článok 45 ZFEÚ stanovuje:

„1. Zabezpečí sa voľný pohyb pracovníkov v rámci Únie.

2. Voľný pohyb pracovníkov zahŕňa zrušenie akejkoľvek diskriminácie pracovníkov členských štátov na základe štátnej príslušnosti, pokiaľ ide o zamestnanie, odmenu za prácu a ostatné pracovné podmienky.

3. S výnimkou obmedzení odôvodnených verejným poriadkom, verejnou bezpečnosťou a ochranou verejného zdravia majú pracovníci právo:

a) uchádzať sa o skutočne ponúkané pracovné miesta;

¹ — Jazyk prednesu: angličtina.

² — Podrobnejší opis druhu odpustenia dlhov, ktoré príslušný právny predpis umožňuje, pozri body 10 až 14 nižšie.

- b) voľne sa za týmto účelom pohybovať na území členských štátov;
- c) na pobyt v niektorom z členských štátov za účelom zamestnania v súlade s ustanoveniami zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych aktov, ktorými sa upravuje zamestnávanie vlastných štátnych príslušníkov tohto štátu;
- d) po ukončení zamestnania zostať na území členského štátu za podmienok ustanovených v nariadeniach, ktoré stanoví Komisia.

...

Nariadenie o konkurznom konaní

3. Podľa odôvodnenia 2 nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000 (ďalej len „nariadenie o konkurznom konaní“)³ „riadne fungovanie vnútorného trhu si vyžaduje účinné a efektívne fungovanie cezhraničných konkurzných konaní“. V odôvodnení 4 tohto nariadenia sa uvádza, že „je nevyhnutné zabrániť podnetom, ktoré by zúčastnené strany viedli k tomu, aby majetok alebo súdne konania prenášali z jedného členského štátu do druhého v snahe získať výhodnejšie právne postavenie (dohadovanie o súdnej príslušnosti)“.

4. V odôvodnení 6 nariadenia o konkurznom konaní sa uvádza, že toto nariadenie „by sa... malo obmedziť na ustanovenia o súdnej právomoci na začatie konkurzného konania a na rozsudky, ktoré sú vydané priamo na základe konkurzného konania a ktoré sú s takýmto konaním úzko späté“.

5. Článok 1 ods. 1 nariadenia o konkurznom konaní stanovuje:

„Toto nariadenie sa vzťahuje na kolektívne konkurzné konania, pri ktorých ide o čiastočné alebo úplné zbavenie majetku dlžníka a vymenovanie likvidátora.“

6. Článok 2 písm. a) definuje „konkurzné konania“ ako „kolektívne konania uvedené v článku 1 ods. 1“ a ďalej stanovuje, že „zoznam týchto konaní je uvedený v prílohe A“⁴. V prílohe A sú uvedené konania v rôznych členských štátoch, na ktoré sa toto nariadenie uplatňuje. Túto prílohu môže Rada meniť a dopĺňať v súlade s článkom 45 buď na podnet členských štátov, alebo na návrh Komisie.

7. V prílohe A nie je pod označením „SVERIGE“ (Švédsko) uvedené „skuldsanering“.

Nariadenie Brusel I

8. Nariadenie Rady (ES) č. 44/2001⁵ (ďalej len „nariadenie Brusel I“) o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach „uprav[uje] všetky hlavné občianske a obchodné veci popri ďalších presne vymedzených veciach“⁶.

9. Článok 1 nariadenia Brusel I stanovuje:

„1. Toto nariadenie sa uplatní v občianskych a obchodných veciach bez ohľadu na povahu súdu alebo tribunálu. Neuplatní sa najmä na daňové, colné a správne veci.“

3 — Nariadenie z 29. mája 2000 o konkurznom konaní (Ú. v. ES L 160, s. 1; Mim. vyd. 19/001, s. 191) v zmenenom a doplnenom znení.

4 — Pozri tiež odôvodnenie 9 nariadenia o konkurznom konaní.

5 — Nariadenie z 22. decembra 2000 (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42) v zmenenom a doplnenom znení. Nariadenie Brusel I vo vzťahoch medzi členskými štátmi (okrem Dánska) nahrádza dohovor z 27. septembra 1968 o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach [neoficiálny preklad] (Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32).

6 — Odôvodnenie 7 nariadenia Brusel I.

2. Toto nariadenie sa neuplatní na:

...

- b) konkurz, konania týkajúce sa vyrovnania zdĺžených obchodných spoločností alebo iných právnických osôb a podobné konania;

...“

Vnútroštátne právo

10. § 4 skuldsaneringslagen (2006:548) (ďalej len „zákon o odpustení dlhov“) upravuje podmienky, na základe ktorých môžu byť fyzickej osobe úplne alebo čiastočne odpustené dlhy. Podmienkou nie je švédske štátne občianstvo. § 4 stanovuje:

„Každému dlžníkovi, ktorý je fyzickou osobou a má bydlisko vo Švédsku, možno čiastočne alebo úplne odpustiť dlhy, ak:

1. je v platobnej neschopnosti a jeho zadlženie je také, že nemožno predpokladať, že svoje dlhy v blízkej budúcnosti uhradí, a
2. vzhľadom na osobné pomery dlžníka a jeho finančnú situáciu je odôvodnené priznať mu odpustenie dlhov.

Každý, kto je zapísaný v registri obyvateľstva vo Švédsku, sa na účely uplatnenia odseku 1 považuje za osobu, ktorá tu má bydlisko.

Na účely uplatnenia odseku 2 treba osobitne prihliadať na okolnosti, za ktorých dlhy vznikli, na úsilie, ktoré dlžník vynaložil na splnenie si povinností a záväzkov, ako aj na jeho spoluprácu v priebehu konania o odpustení dlhov.

Ak dlžník vykonáva hospodársku činnosť, odpustenie dlhov mu možno priznať, len pokiaľ preskúmanie ekonomickej situácie súvisiacej s hospodárskou činnosťou neprináša ťažkosti.“

11. Osobe zapísanej v registri obyvateľstva vo Švédsku sú priznané práva a povinnosti, ako sú volebné právo alebo povinnosť platiť dane.

12. § 13 zákona o odpustení dlhov uvádza, že žiadosť o odpustenie dlhov, ktorá nespĺňa podmienky uvedené v § 4, sa zamietne.

13. § 14 zákona o odpustení dlhov stanovuje, že KFM sa musí v nevyhnutnej miere informovať o osobných pomeroch dlžníka a jeho finančnej situácii od iných správnych orgánov. Podľa § 17 dlžník môže byť vypočutý. V takom prípade sa musí dostaviť na ústne prejednanie veci, ktoré KFM nariadi, a poskytnúť mu potrebné informácie.

14. Švédska vláda na pojednávaní uviedla, že konanie o odpustení dlhov prebieha nasledujúcim spôsobom. Dlžník požiada KFM o odpustenie dlhov a predloží doklady o všetkých svojich príjmoch a výdavkoch. Správny orgán na základe všetkých dostupných informácií rozhodne, či žiadateľovi dlhy v zásade môžu byť odpustené, a začne konanie o odpustení dlhov. Toto rozhodnutie sa vo Švédsku zverejňuje. Veritelia si bez ohľadu na svoju štátnu príslušnosť a bydlisko môžu prihlásiť pohľadávky, a ak je to potrebné, možno ich požiadať o poskytnutie informácií. KFM spolu s dlžníkom potom vypracujú plán odpustenia dlhov (alebo rozvrh splátok), ktorý pošlú všetkým známym veriteľom, ktorí

majú právo byť vypočutí. Následne správny orgán vydá konečné rozhodnutie o tom, či sa dlhy odpustia úplne, alebo len čiastočne. Toto rozhodnutie sa zverejní. Jeho platnosť je časovo obmedzená (napríklad päť rokov). Možno proti nemu podať žalobu. KFM môže rozhodnutie o odpustení dlhov zrušiť z vlastného podnetu, najmä ak sa zmení finančná situácia dlžníka.

Konanie vo veci samej a prejudiciálna otázka

15. Pán Radziejewski je švédsky štátny príslušník. Do roku 2001 spolu s manželkou pracoval a mal bydlisko vo Švédsku. V roku 1996 sa stali platobne neschopnými, pretože ich podnik vstúpil do likvidácie. Dlhy im vznikli v súvislosti s hospodárskou činnosťou, ktorú uskutočňovali vo Švédsku. Ich veriteľmi sú výlučne švédske spoločnosti.

16. Od roku 1997 podliehala mzda pána Radziejewského a jeho manželky zrážkam zo mzdy spravovaným KFM s cieľom splatiť dlhy prostredníctvom splátok, ktoré tvoria (čiastočné) zrážky zo mzdy vykonané švédskym zamestnávateľom.

17. V roku 2001 švédsky zamestnávateľ ponúkol pánovi Radziejewskému zamestnanie v Belgicku. Spoločne s manželkou sa preto presťahoval do Belgicka a odvtedy tam má bydlisko. Obaja teraz pracujú u toho istého švédskeho zamestnávateľa. V súčasnosti nemajú registrované bydlisko vo Švédsku.

18. V roku 2011 pán Radziejewski požiadal KFM o odpustenie dlhov. KFM túto žiadosť rozhodnutím z 29. júna 2011 zamietol z dôvodu, že pán Radziejewski nebýva ani nemá registrované bydlisko vo Švédsku. KFM však nepreskúmal, či spĺňa ostatné zákonné podmienky na to, aby mu boli dlhy odpustené.

19. Pán Radziejewski podal proti rozhodnutiu KFM o zamietnutí žalobu na Stockholms tingsrätt (Okresný súd v Štokholme, ďalej len „vnútroštátny súd“). V žalobe okrem iného uviedol, že podmienka bydliska je v rozpore s voľným pohybom pracovníkov v rámci Európskej únie.

20. Vnútroštátny súd rozhodol o prerušení konania a položil Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Možno podmienku bydliska stanovenú v § 4 skuldsaneringslagen (2006:548) (zákon o odpustení dlhov) považovať za podmienku, ktorá pracovníkovi bráni opustiť Švédsko a vykonávať svoje právo na voľný pohyb alebo ho od toho odrádza, a preto je v rozpore so zásadou voľného pohybu pracovníkov v rámci Únie stanovenou v článku 45 [ZFEÚ]?“

21. Písomné pripomienky predložili KFM, pán Radziejewski, švédska vláda a Európska komisia.

22. Na pojednávaní, ktoré sa konalo 24. mája 2012, predniesli pripomienky švédska vláda a Komisia.

Právne posúdenie

Úvodné poznámky

23. Vnútroštátny súd sa Súdneho dvora pýta, či možno podmienku bydliska vo veci samej považovať za podmienku, ktorá pracovníkovi bráni opustiť Švédsko a vykonávať svoje právo na voľný pohyb alebo ho od toho odrádza, a preto je v rozpore s článkom 45 ZFEÚ. Nežiada však, aby Súdny dvor posúdil možné odôvodnenie tejto podmienky. Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania nemožno vyvodiť ani cieľ podmienky bydliska. Preto sa zdá, že vnútroštátny súd musí v tomto ohľade ešte vykonať nevyhnutné preskúmanie skutkového stavu.

24. Naopak, KFM, švédská vláda aj Komisia sa otázkou odôvodnenia podmienky bydliska a jeho právnym základom zaoberali, aj keď len neúplne a stručne.

25. Na základe dôvodov uvedených v týchto návrhoch navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na položenú otázku kladne. Na účely poskytnutia ďalšej potrebnej pomoci vnútroštátnemu súdu sa však budem zaoberať možným odôvodnením (odôvodneniami) podmienky bydliska, pričom budem vychádzať z obmedzených informácií, ktoré bolo možné získať z písomných pripomienok a pojednávania.

Bráni článok 45 ZFEÚ členskému štátu, aby stanovil, že možnosť odpustenia dlhov je podmienená bydliskom?

26. Vnútroštátny súd sa Súdneho dvora v podstate pýta, či článok 45 ZFEÚ bráni členskému štátu, aby stanovil, že možnosť odpustia dlhov je podmienená bydliskom v tomto štáte. Pýta sa najmä, či podmienka bydliska predstavuje prekážku voľného pohybu pracovníkov.

27. Všetci pracovníci môžu využiť právo na voľný pohyb stanovené v článku 45 ZFEÚ. Musia mať možnosť kedykoľvek sa voľne pohybovať na území členských štátov s cieľom zamestnať sa a zostať tam počas výkonu zamestnania, ako aj po jeho skončení.

28. Súdny dvor už uviedol, že „všetky ustanovenia Zmluvy... týkajúce sa voľného pohybu osôb majú uľahčiť vykonávanie zárobkovej činnosti akejkoľvek povahy štátnymi príslušníkmi členských štátov na území Únie a odporujú im opatrenia, ktoré by mohli znevýhodňovať týchto štátnych príslušníkov v prípade, že chcú vykonávať hospodársku činnosť na území iného členského štátu“⁷. Obmedzenia preto môžu vzniknúť vtedy, ak vnútroštátne právo „štátny[m] príslušník[om] členského štátu brán[i] alebo ich odrádz[a] opustiť svoj štát pôvodu na účely výkonu svojho práva voľného pohybu“⁸.

29. V tejto veci zákon o odpustení dlhov umožňuje odpustiť dlhy dlžníkom, pri ktorých nemožno predpokladať, že ich v blízkej budúcnosti uhradia, a ktorých osobné pomery a finančná situácia preukazujú, že je odôvodnené priznať im odpustenie dlhov. Ak by bolo priznanie tejto podpory podmienené bydliskom vo Švédsku, osoba, ktorej by mohli byť dlhy odpustené, by sa nemohla presťahovať do iného členského štátu, aby sa tam zamestnala. Prekážka voľného pohybu pracovníkov preto vyplýva zo skutočnosti, že podmienka bydliska môže dlžníka odradiť od presťahovania sa do iného členského štátu, aby sa tam zamestnal. Z rovnakého dôvodu je dlžník (ako pán Radziejewski), ktorý sa odsťahoval zo Švédska do iného členského štátu, aby tam vykonával prácu, znevýhodnený len na základe toho, že vykonal svoje právo na voľný pohyb.

30. KFM tvrdí, že to, čo spôsobuje prekážku voľného pohybu, je nedostatok harmonizovaných pravidiel na uznávanie jeho rozhodnutí o odpustení dlhov v zahraničí. Toto tvrdenie však nemôže uspieť. Harmonizácia je zjavne dôležitým a užitočným prostriedkom na vytvorenie vnútorného trhu. V oblastiach, ktoré nie sú harmonizované, však musia členské štáty rešpektovať záväzky, ktoré im vyplývajú zo zmlúv.

31. Preto sa domnievam, že podmienka bydliska ako vo veci samej môže obmedziť voľný pohyb pracovníkov, a preto je podľa článku 45 ZFEÚ v zásade zakázaná.

7 — Rozsudok zo 16. marca 2010, *Olympique Lyonnais* (C-325/08, Zb. s. I-2177, bod 33 a citovaná judikatúra).

8 — Rozsudok *Olympique Lyonnais* (už citovaný v poznámke pod čiarou 7, bod 34 a citovaná judikatúra).

Odôvodnenie

Úvod

32. To, či opatrenie, ktoré predstavuje obmedzenie voľného pohybu pracovníkov, môže byť odôvodnené, závisí od toho, či toto opatrenie i) sleduje legitímny cieľ, ii) zabezpečuje uskutočnenie predmetného cieľa a iii) nejde nad rámec toho, čo je nevyhnutné na jeho dosiahnutie.⁹

33. Z písomných pripomienok švédskej vlády a postupných zmien znenia zákona o odpustení dlhov, ktoré sú v nich opísané, sa zdá, že podmienka bydliska bola zavedená z dvoch dôvodov: na zaručenie účinnosti rozhodnutia o odpustení dlhov a toho, aby bolo odpustenie dlhov poskytnuté na základe úplných a správnych informácií o dlžníkovej situácii. Na pojednávaní švédska vláda rozviedla ďalší dôvod podporujúci odôvodnenie, a to zabezpečiť, aby švédsky režim odpúšťania dlhov neohrozil uplatňovanie nariadenia o konkurznom konaní na iné konania uvedené v prílohe A, ktoré spadajú do jeho pôsobnosti.

34. Na začiatku som zdôraznila, že vnútroštátny súd musí ešte vykonať nevyhnutné podrobné preskúmanie skutkového stavu. Myslím si však, že je dôležité uviesť, že obmedzenie voľného pohybu pracovníkov na základe podmienky bydliska ako vo veci samej nemožno odôvodniť.

Zaručenie účinnosti rozhodnutia o odpustení dlhov

35. Ako už bolo uvedené, prvým cieľom podmienky bydliska je zabrániť odpusteniu dlhov v prípade, ak je pravdepodobné, že toto odpustenie bude neúčinné, pretože ho dlžník nebude môcť uplatniť voči veriteľom.

36. Podľa mňa ide o legitímny cieľ.

37. V rámci jedného členského štátu je dlžník zbavený (časti) svojich dlhov prostredníctvom odpustenia dlhov ako vo veci samej. Ak veriteľ aj napriek tomu požaduje vrátenie a zaplatenie dlhu, ktorý je predmetom rozhodnutia o odpustení dlhov, dlžník má právo tvrdiť, že už naň nemá nárok. V prípade ako vo veci samej sú súdy členského štátu, v ktorom bolo rozhodnutie o odpustení dlhov vydané, viazané rozhodnutím správneho orgánu, že dlh ako predmet súkromného práva už neexistuje. Rozhodnutie je teda voči týmto súdom v plnej miere účinné.

38. Naopak, ak by veriteľ podal proti dlžníkovi žalobu o zaplatenie v inom členskom štáte, nie je zrejmé, či bude mať rozhodnutie o odpustení dlhov rovnaký účinok. Otázka, kde a či vôbec podá veriteľ žalobu, závisí od toho, ktoré súdy budú mať právomoc spor rozhodnúť, a od miesta, kde chce veriteľ podať žalobu. Ak sa žaloba týka občianskych alebo obchodných vecí, článok 2 ods. 1 nariadenia Brusel I uvádza, že veriteľ obvykle podáva žalobu na súde toho členského štátu, v ktorom má dlžník bydlisko (bez ohľadu na jeho štátne občianstvo). Takisto môže existovať subsidiárna a výlučná právomoc v závislosti od predmetu žaloby. Článok 5 ods. 1 písm. a) tohto nariadenia napríklad uvádza, že osobu s bydliskom na území jedného členského štátu možno žalovať na súde toho členského štátu, v ktorom sa má zmluvné plnenie vykonať.¹⁰

39. Právo EÚ nezaväzuje súdy členských štátov uznávať a vykonávať švédske rozhodnutia o odpustení dlhov.

9 — Rozsudok *Olympique Lyonnais* (už citovaný v poznámke pod čiarou 7, bod 38 a citovaná judikatúra).

10 — Pozri tiež napríklad články 15 a 16 nariadenia Brusel I, ktoré stanovujú právomoc vo veciach spotrebiteľských zmlúv (vrátane dlhu spotrebiteľa).

40. Nariadenie Brusel I sa neuplatňuje na také rozhodnutia, aké prijíma KFM na základe zákona o odpustení dlhov. Cieľom tohto nariadenia je dosiahnutie „voľného pohybu rozsudkov“ v občianskych a obchodných veciach.¹¹ V kapitole III sú najmä stanovené pravidlá, ktoré upravujú uznávanie a výkon „každé[ho] rozhodnutí[a] súdu alebo tribunálu členského štátu, bez ohľadu na jeho označenie, vrátane uznesenia, nariadenia, rozhodnutia alebo exekučného príkazu, ako aj určenia trov alebo výdavkov súdnym úradníkom“¹².

41. Toto nariadenie sa v zásade uplatní na žaloby o zaplatenie dlhu podané na súde, avšak neuplatní sa na odpustenie dlhov ako vo veci samej. Švédske rozhodnutie o odpustení dlhov je zrejme rozhodnutím správneho orgánu, ktorý – okrem prípadov uvedených v článku 62 nariadenia Brusel I – nie je „súdom“ v zmysle tohto nariadenia.¹³ Navyše rozhodnutie KFM zasahuje do právneho vzťahu dlžníka a jeho veriteľov, pričom veritelia sú nútení pripustiť, že dlhy, ktoré voči nim majú dlžníci, sa buď znížili, alebo prestali existovať. Ide o správny akt prijatý pri výkone verejnej moci, na základe ktorého dlh (alebo jeho časť) ako predmet súkromného práva prestane existovať bez toho, aby súd akokoľvek zasiahol. Na základe uvedeného možno dospieť k záveru, že nariadenie Brusel I sa neuplatní. Nie je preto potrebné skúmať, či konanie o odpustení dlhov spadá do rozsahu pôsobnosti článku 1 ods. 2 písm. b) tohto nariadenia.

42. Neuplatní sa ani nariadenie o konkurznom konaní, a to z dôvodu, že príloha A k tomuto nariadeniu neuvádza „skuldsanering“ alebo odpustenie dlhov. Na základe obmedzených dostupných informácií sa zdá, že švédske konanie o odpustení dlhov, tak ako to na pojednávaní uviedla švédska vláda, *nezbavuje* čiastočne alebo úplne dlžníka jeho dispozičných práv k majetku, pričom také zbavenie dispozičných práv „znamená, že dlžník stráca oprávnenie spravovať svoj majetok“¹⁴.

43. Keďže v zahraničí neexistujú harmonizované pravidlá v oblasti uznávania a výkonu rozhodnutí, akým je aj rozhodnutie KFM o odpustení dlhov, súhlasím, že toto odpustenie dlhov môže byť neúčinné v rozsahu, v akom ho dlžník nebude môcť uplatniť voči tým veriteľom, ktorí sa rozhodli podať žalobu o zaplatenie dlhu (dlhov) v zahraničí. Členský štát má preto legitímne právo snažiť sa o zabezpečenie účinnosti daného rozhodnutia a môže chcieť prijať opatrenia na zníženie alebo vylúčenie¹⁵ rizika neúčinnosti odpustenia dlhov.

44. Ďalej je na vnútroštátnom súde, aby preskúmal, či je podmienka bydliska nevyhnutná na dosiahnutie tohto cieľa.¹⁶

45. Úvahy, ktoré sú podľa mňa dôležité pre toto posúdenie, môže pomôcť objasniť praktický príklad.

46. Predpokladajme, že sa veriteľ snaží o zadržanie majetku nachádzajúceho sa v Belgicku prostredníctvom konania na belgických súdoch, aby tak vymohol dlh od švédskeho dlžníka, ktorý žije a pracuje v Belgicku. Ak sa tento nárok týka občianskych alebo obchodných vecí v zmysle článku 1 ods. 1 nariadenia Brusel I, toto nariadenie určí, či môže mať belgický súd právomoc na rozhodnutie sporu.

11 — Pozri odôvodnenie 6 nariadenia Brusel I.

12 — Článok 32 nariadenia Brusel I.

13 — KFM sa v skrátanom konaní týkajúcom sa platobných príkazov a pomoci považuje za „súd“. Pozri článok 62 nariadenia Brusel I: „vo Švédsku v skrátanom konaní týkajúcom sa platobných príkazov... a pomoci... znamená výraz ‚súd‘ tiež ‚švédsku exekučnú službu‘ (kronofogdemyndighet)“.

14 — Pozri článok 1 ods. 1 nariadenia o konkurznom konaní. Pozri tiež rozsudok z 2. mája 2006, Eurofood IFSC (C-341/04, Zb. s. I-3813, body 46 a 54).

15 — Je na vnútroštátnom súde, aby posúdil, či je sledovaným cieľom odstrániť riziko alebo znížiť jeho výskyt.

16 — KFM tvrdí, že odstránenie podmienky bydliska nevyrieši problém s neuznávaním švédskych rozhodnutí o odpustení dlhov v zahraničí. To môže byť síce pravda, ale takisto to naznačuje, že nie je preukázané, či a ako zavedenie podmienky bydliska prispieva k prvému cieľu.

47. Ak by švédsky dlžník požiadal o odpustenie dlhov a KFM by mu ho udelil, nemohol by sa tohto odpustenia dovoliť voči nárokom veriteľa (iba ak by belgický právny poriadok stanovoval, že súdy sú povinné ho uznať). Rozhodnutie o odpustení dlhov by teda v tomto konkrétnom prípade nebolo účinné.

48. Ak by mal tento dlžník bydlisko naopak vo Švédsku, je pravdepodobnejšie, že by jeho hlavné finančné záujmy vrátane majetku boli vo Švédsku. V zásade je preto viac pravdepodobné, že by ho veritelia žalovali na švédskych súdoch, kde by bolo rozhodnutie o odpustení dlhov v plnej miere účinné.

49. Inými slovami, ak má dlžník bydlisko vo Švédsku, je pravdepodobné, že rozhodnutie o odpustení dlhov bude ako také v plnej miere účinné. Ak dlžník bydlisko vo Švédsku nemá, rozhodnutie o odpustení dlhov mu poskytne úplne rovnakú ochranu vo Švédsku, ale celkovo mu môže byť poskytnutá nižšia ochrana.

50. Podmienka bydliska je primeraná vtedy, keď nejde nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie stanoveného cieľa. Posúdiť to má vnútroštátny súd, pričom tieto poznámky mu v tom môžu pomôcť.

51. Keďže neexistuje právny základ na uznávanie švédskych rozhodnutí o odpustení dlhov v zahraničí, Švédsko môže zaručiť účinnosť rozhodnutia len vo Švédsku.

52. Dlžníci s bydliskom vo Švédsku môžu požiadať o odpustenie dlhov, ktoré im môže byť udelené, aj napriek tomu, že nebude mať žiadny účinok, ak ich veritelia zažalujú v zahraničí (napríklad pokiaľ tam vlastnia nejaký majetok). Dlžníci, ktorí majú bydlisko mimo územia Švédska, naopak, nemôžu požiadať o odpustenie dlhov ani napriek tomu, že môžu byť žalovaní vo Švédsku, kde by uvedené rozhodnutie bolo účinné.

53. Podmienka bydliska je preto *absolútnou* podmienkou odpustenia dlhov, ktorá bola zavedená ako reakcia na *možnosť*, že sa veriteľ *môže* rozhodnúť podať žalobu o zaplatenie dlhu na súde iného členského štátu, ktorý *môže* rozhodnúť o neúčinnosti švédskeho rozhodnutia o odpustení dlhov. Existencia takejto možnosti však nemôže odôvodniť zavedenie podmienky bydliska platnej pre všetkých žiadateľov o odpustenie dlhov.

54. V tejto súvislosti považujem za dôležité vziať do úvahy celkový kontext, v ktorom môže údajné riziko nastať. Dlh možno odpustiť, ak je dlžník v platobnej neschopnosti taký zadlžený, že nemožno predpokladať, že svoje dlhy v blízkej budúcnosti uhradí, a preto požiada, aby mu bola časť dlhov alebo všetky dlhy odpustené. Je ťažké si predstaviť, že všetci alebo väčšina dlžníkov žiadajúcich o odpustenie dlhov má majetok v zahraničí. Ak dlžník stále vlastní nejaký majetok, veriteľa, ktorý chce, aby bol z neho uhradený dlh, bude zaujímať skôr miesto, kde sa tento majetok nachádza (nie bydlisko dlžníka).

55. Za týchto okolností sa zdá neprimerané zamietnuť žiadateľovi odpustenie dlhov len na základe toho, že nemá bydlisko vo Švédsku, a teda neprihliadnuť na možnosť, že v skutočnosti by mohol byť najpravdepodobnejšie žalovaný na švédskych súdoch.

56. Skutkový stav, na ktorom sa zakladá konanie vo veci samej, jasne preukazuje túto skutočnosť. Zdá sa, že pán Radziejewski nevlastní majetok mimo územia Švédska, o ktorý by mohli mať záujem jeho veritelia. Mzda, ktorú dostáva v Belgicku, podlieha zrážkam zo mzdy vo Švédsku. Všetky jeho známe dlhy vznikli vo Švédsku. Všetci jeho známi veritelia pochádzajú zo Švédska. To, či by sa ho veritelia skutočne pokúsili zažalovať v Belgicku, nie je známe. Zo skutkových okolností v tejto veci vyplýva, že na zaručenie, aby sa rozhodnutie o odpustení dlhov vydalo len v prípade, ak bude účinné, by stačilo rozhodnúť na individuálnom základe, či poskytuje účinnú ochranu vo Švédsku, a zamietnuť ho, ak sa ukáže (*quod non*), že také účinky vo Švédsku nemá.

57. Dodávam, že podmienka bydliska vylučuje celú skupinu dlžníkov len preto, že v *čase podania svojej žiadosti* o odpustenie dlhov nemajú bydlisko vo Švédsku. Na pojednávaní sa naopak potvrdilo, že ak sa dlžník, ktorému bolo poskytnuté odpustenie dlhov, následne presťahuje do zahraničia, a preto už nespĺňa podmienku bydliska, nemusí byť nevyhnutne vylúčený z režimu odpúšťania dlhov, ak zostane zapísaný vo švédskom registri obyvateľov. Takéto svojvoľné použitie podmienky bydliska podľa môjho názoru nie je zlučiteľné s požiadavkou primeranosti vo vzťahu k jej stanovenému cieľu.

Získanie úplných a správnych informácií o dlžníkovi

58. Švédska vláda tvrdí, že podmienka bydliska zaručuje, že KFM môže nájsť, zozbierať, preskúmať a overiť informácie týkajúce sa osobných pomerov a finančnej situácie dlžníka. Ak má dlžník bydlisko mimo územia Švédska, tvrdí, že je ťažké získať nevyhnutné informácie inak než od samotného dlžníka, a teda ich aj overiť.

59. Rozhodnutie o odpustení dlhov musí byť jednoznačne založené na riadnom a podrobnom posúdení skutočných osobných pomerov a finančnej situácie dlžníka. Súhlasím, že príslušný orgán členského štátu musí mať možnosť zozbierať, preskúmať a overiť potrebné informácie, aby mohol kvalifikovane rozhodnúť, či dlžníkovi možno odpustiť dlhy. To je v súlade so zásadou riadnej správy vecí verejných. Opatrenia prijaté na tento účel majú preto legitímny cieľ.

60. Ďalej súhlasím, že overovanie informácií môže byť administratívne jednoduchšie, ak má veriteľ bydlisko vo Švédsku, pretože je ľahšie i) nariadiť ústne prejednanie KFM s dlžníkom a ii) zozbierať a overiť dostupné informácie, napríklad v databázach a registroch vedených švédskymi orgánmi. Ak má dôležitú informáciu orgán iného členského štátu, KFM k nej nebude mať ľahký prístup a pravdepodobne o ňu bude musieť požiadať členský štát alebo dlžníka. V tomto ohľade sa zdá primerané zaviesť podmienku bydliska.

61. Vnútroštátny súd bude musieť ešte preskúmať, či požiadavka bydliska nejde nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľa, ktorým je získanie úplných a správnych informácií o dlžníkovi.

62. Po prvé vzhľadom na skutkové okolnosti prípadu možno nebude potrebné vyhľadávať informácie mimo územia Švédska, mať k nim prístup alebo ich získavať.

63. Po druhé poukazujem na tvrdenie Komisie, podľa ktorého je podmienka bydliska čisto formálnou podmienkou a švédske orgány môžu ľahko zistiť finančnú situáciu žiadateľa, akým je pán Radziejewski, na základe jeho daňového priznania, daní zaplatených švédskym zamestnávateľom podľa jeho mzdy a zrážok zo mzdy, ktoré spravuje samotný KFM. Poznámam, že § 14 a 17 zákona o odpustení dlhov stanovujú, že KFM sa má v nevyhnutnej miere informovať od iných správnych orgánov o osobných pomeroch a finančnej situácii dlžníka, a umožňujú KFM nariadiť ústne prejednanie s dlžníkom. KFM môže okrem informácií, ktoré mu poskytol dlžník a iné orgány, získavať informácie aj od veriteľov.

64. Súhlasím, že ak má dlžník bydlisko v zahraničí, môže sa vyskytnúť informácia, ktorú KFM nemôže dostať alebo overiť bez súhlasu dlžníka a orgánu iného členského štátu alebo bez toho, aby mu dokumentáciu poskytol orgán iného štátu. Ak sa taká informácia v konkrétnom prípade považuje za nevyhnutnú, je ťažké pochopiť, prečo KFM nemôže urobiť dožiadanie alebo požiadať dlžníka, aby mu poskytol potrebnú dokumentáciu. V tejto súvislosti zákon o konkurznom konaní stanovuje, že KFM zohľadní, či dlžník v priebehu konania spolupracoval.¹⁷ Dlžník je preto motivovaný spolupracovať, aj keď má bydlisko mimo územia Švédska.

¹⁷ — Pozri článok 4 zákona o odpustení dlhov.

65. Napokon zo znenia zákona o odpustení dlhov zrejme vyplýva, že osobné prejednanie dlžníka s KFM je skôr dobrovoľné ako povinné. Ak je to pravda, potom sa zdá, že *všeobecná* podmienka bydliska ide nad rámec toho, čo je nevyhnutné na to, aby sa dlžník v *určitých* prípadoch zúčastnil na prejednaní s KFM. Ak sa takéto prejednanie vyžaduje len za určitých okolností, zrejme existujú ďalšie, menej obmedzujúce prostriedky, ktoré poskytujú dlžníkovi možnosť spresniť svoju situáciu a KFM posúdiť dlžníkovu dôveryhodnosť.¹⁸

Zabránenie ohrozeniu uplatňovania nariadenia o konkurznom konaní

66. Švédska vláda na pojednávaní uviedla, že nemožno pripustiť, aby švédsky režim odpúšťania dlhov ohrozoval uplatňovanie nariadenia o konkurznom konaní na konania, ktoré sú uvedené v prílohe A. Zdá sa, že švédska vláda tvrdí, že v prípade neexistencie podmienky bydliska by dlžník mohol požiadať o odpustenie dlhov vo Švédsku namiesto členského štátu, v ktorom by oň mal požiadať podľa nariadenia o konkurznom konaní.¹⁹

67. Podľa môjho názoru takéto tvrdenie nemôže uspieť.

68. Zabezpečenie koherentnosti a jednotného uplatňovania práva Únie je jednoznačne legitímnym cieľom. Na základe veľmi obmedzených dostupných informácií sa však nedomnievam, že by podmienka bydliska mohla byť odôvodnená na tomto základe.

69. Švédsko, prirodzene, musí vyhovieť právnemu pravidlu uvedenému v článku 3 ods. 1 nariadenia o konkurznom konaní, podľa ktorého právomoc na začatie *konkurzných konaní, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie*, majú súdy členského štátu, na ktorého území sa nachádza centrum hlavných záujmov dlžníka. Švédske súdy alebo iné orgány takéto konanie nemôžu začať, ak sa centrum hlavných záujmov dlžníka nenachádza vo Švédsku. Švédske súdy (a správne orgány) majú naopak neobmedzenú právomoc zaoberať sa *inými konaniami, na ktoré sa toto nariadenie nevzťahuje*, bez toho, aby ohrozovali pravidlo uvedené v článku 3 ods. 1 tohto nariadenia. Stanovisku švédskej vlády však nerozumiem. Na jednej strane pokladá konanie o odpustení dlhov v tejto súvislosti za rovnocenné s konaniami, ktoré sú uvedené v nariadení o konkurznom konaní. Na druhej strane v rámci svojich tvrdení týkajúcich sa účinnosti odpustenia dlhov zdôrazňuje, že konanie „skuldsanering“ nie je ani uvedené v prílohe A, ani nezavaruje dlžníka jeho dispozičných práv k majetku.²⁰

70. Preto nevidím súvislosť medzi podmienkou bydliska a koherentným a jednotným uplatňovaním právnych predpisov Únie o konkurznom konaní.

Návrh

71. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor na otázky položené Stockholms tingsrätt odpovedal takto:

Článok 45 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že podmienka bydliska, tak ako je stanovená v skuldsaneringslagen (2006:548) (zákon o odpustení dlhov), ako podmienka odpustenia dlhov predstavuje obmedzenie voľného pohybu pracovníkov, pretože môže pracovníkovi brániť opustiť Švédsko, aby sa zamestnal v inom členskom štáte, alebo ho od toho odrádzať.

18 — Je pravda, že pre insolventného dlžníka, ktorý má bydlisko v zahraničí, môže byť z finančného hľadiska nereálne zaplatiť si cestu do Švédska, aby sa tam osobne zúčastnil na takomto stretnutí. Za týchto podmienok napríklad naplánovanie videokonferenčného telefonického hovoru z miestneho švédskeho veľvyslanectva alebo konzulátu nejde nad rámec toho, čo je technicky uskutočniteľné.

19 — Pozri článok 3 ods. 1 nariadenia o konkurznom konaní.

20 — Pozri bod 42 vyššie.